

B

A

O

U

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
(ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત)

“જ્યોર્તિમય” પરિસર,
શ્રી બાલાજી મંદિરની સામે, સરખેજ-ગાંધીનગર હાઇવે,
છારોડી, અમદાવાદ-૩૮૨ ૪૮૧

E-mail: feedback@baou.edu.in Website : www.baou.edu.in

સત્રીયકાર્ય જાન્યુઆરી – ૨૦૧૬

પાઠ્યક્રમ શીર્ષક

ડિપ્લોમા ઈન રૂરલ હેલ્થ

DVHW-01 to 04

ગ્રામ્ય આરોગ્ય સમુદાય કાર્ય અને રોગોનો ફેલાવો:-	DVHW-01
રસીકરણ અને માતૃસંભાળ :-	DVHW-02
નવજાત શિશુ સંભાળ અને કુટુંબનિયોજન:-	DVHW-03
ફસ્ટ એઈડ અને સામાન્ય રોગોની સારવાર અને એન્વાયરમેન્ટલ સેનીટેશન:-	DVHW-04

યુનિવર્સિટીને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૦૬/૨૦૧૬

નોંધ :- વિદ્યાર્થીઓએ નિયત સમય મર્યાદામાં સ્વાધ્યાયકાર્યો યુનિવર્સિટી પર
જમા કરાવવા તેમજ મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક
સાથે યુનિવર્સિટી પરથી પરત અવશ્ય લેવું.

:-જમા કરાવવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૦૬/૨૦૧૬ પછી વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા
મોકલાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્ય સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.

પ્રિય વિદ્યાર્થી મિત્રો

દૂરવર્તી શિક્ષણમાં અભ્યાસ માટે દરેક અભ્યાસક્રમમાં પાઠ્યક્રમ દીઠ સ્વાધ્યાયકાર્ય રજૂ કરવા ફરજિયાત છે. ઓગષ્ટ-૨૦૦૯ પહેલાં ૪ ક્રેડીટના પાઠ્યક્રમ માટે બે સ્વાધ્યાયકાર્યો ૮ ક્રેડીટના પાઠ્યક્રમ માટે ૩ સ્વાધ્યાયકાર્યો હતા. ઓગષ્ટ-૨૦૦૯ થી (APB મંજૂરીથી) પાઠ્યક્રમ દીઠ એક એક સ્વાધ્યાયકાર્ય રજૂ કરવાની નવી પદ્ધતિ શરૂ થયેલ છે. તેથી આપને પાઠ્યક્રમ દીઠ એક એક સ્વાધ્યાયકાર્ય જે યુનિવર્સિટી પરથી મેળવવાના હોય અને તેને નિશ્ચિત થયેલ છેલ્લી તારીખ પહેલા અધ્યયનના આધારે તૈયાર કરી યુનિવર્સિટી પર જમાં કરાવવાના છે. દરેક સ્વાધ્યાયકાર્ય માટે ૧૦૦ ગુણ નિશ્ચિત છે જેમાં પાસ થવા માટે ૫૦ ગુણ જરૂરી છે. પરિણામમાં તેનો ભારાંક ૩૦% છે.

આ સત્રીયકાર્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય પરીક્ષા માટેની પૂર્વ તૈયારી છે. સત્રીયકાર્યમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોનું માળખું પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રો જેવું હોય છે. પ્રશ્નોના જવાબમાં અભ્યાસ સામગ્રીનું પુનરાવર્ત કરવાનું નથી હોતું. તમે વાંચનથી જે શીખ્યા છો, જે સમજ્યા છો, તે પોતાની ભાષામાં લખવાનું હોય છે. જેથી તમે સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાની કામગીરી ગંભીરતાથી કરશો.

તમારે પાઠ્યક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્યોમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોના જવાબ લખતા પહેલા પ્રથમ પાના ઉપર નીચે મુજબની માહિતી લખવી જરૂરી છે.

- પૂરું નામ :- _____
- સરનામું :- _____
- નોંધણી નંબર :- _____
- અભ્યાસક્રમ :- _____
- પાઠ્યક્રમ :- _____
- સ્વાધ્યાય સંખ્યા :- _____

અમે ઈચ્છીએ છીએ કે તમે દરેક સત્રીયકાર્ય અલગ અલગ ચોપડામાં સુંદર ભાષામાં ઉપર દર્શાવેલ મુજબની માહિતી સાથે છેલ્લી તારીખ પહેલા યુનિવર્સિટી પર મોકલી આપશો.

શુભેચ્છા સહ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- DVHW-01:- ગ્રામ્ય આરોગ્ય સમુદાય કાર્ય અને રોગોનો ફેલાવો

સત્રીયકાર્ય કોડ :- DVHW-01/AST-01/TMA/2016

(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

યુનિવર્સિટીને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૦૬/૨૦૧૬

(કુલ ગુણ:-100)

- વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો. (૨×૨૦=૪૦)
- ૧ પારસ્પરિક વિચાર વિનિમય સમજાવો.
અથવા
સંપરામર્શ એટલે શું? સમજાવો.
- ૨ ચેપીરોગ એટલે શું? તેના ફેલાવો કેવી રીતે થાય તે સમજાવો.
અથવા
ટી.બી./ ક્ષય વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
- વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે) (૨×૧૫=૩૦)
- ૧ જર્મન ઓરી (નૂરબીબી) વિશે જણાવો.
- ૨ ડિથેરીયાનો ફેલાવો, લક્ષણો, સારવાર અને રસીકરણ સમજાવો.
- ૩ ચેપીરોગ ફેલાવો અટકાવવાનાં ઉપાયો જણાવો.
- ૪ ટાઈફોઈડ વિશે સમજાવો.
- વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે ચાર) (૪×૫=૨૦)
- ૧ સમુદાયની ભાગીદારીના મહત્વના મુદ્દા જણાવો.
- ૨ સંપરામર્શની પદ્ધતિઓ જણાવો.
- ૩ માનવી વર્તન અંગેના સિદ્ધાંતો જણાવો.
- ૪ પ્લેગ વિશે જણાવો.
- ૫ ડેંગ્યુના ફેલાવો, લક્ષણો અને સારવાર જણાવો.
- વિભાગ-ઘ ખાલીજગ્યા પુરો (ગમે તે દશ) (૧૦×૧= ૧૦)
- ૧ જાહેર શૌચાલય પીવાના પાણીના સ્ત્રોતથી _____ મીટર થી વધારે દૂર હોવા જોઈએ.
- ૨ પ્લેગના કુલ _____ પ્રકાર હોય છે.
- ૩ હીપેટાઈટીસ બી, એઈડ્સ એ શરીરના _____ કે _____ દ્વારા ફેલાય છે.
- ૪ હાથીપગા માટે _____ મચ્છર જવાબદાર છે.
- ૫ _____ રોગ માટે જવાબદાર જીવાણુઓનું કાયમી રહેઠાણ ઉંદર છે.
- ૬ દાદર એ એકજાતની _____ થી થતો રોગ છે.
- ૭ હરપીસનું બીજું નામ _____ છે.
- ૮ _____ કૂમિ માંસાહાર કરતી વ્યક્તિઓને જ થાય છે.
- ૯ ઝાડાના ધરગથ્થું ઉપચારમાં _____ અને _____ નું દ્રાવણ બનાવવામાં આવે છે.
- ૧૦ ફલુનો વાવડ આપણા દેશમાં ખાસ કરીને _____ માં થાય છે.
- ૧૧ ઓરી માટે _____ નામના વિષાણુ જવાબદાર છે.
- ૧૨ હડકવા થયા પછી _____ ટકા લોકોનું મૃત્યુ થાય છે.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- DVHW-02:- રસીકરણ અને માતૃસંભાળ

સત્રીયકાર્ય કોડ :- DVHW-02/AST-01/TMA/2016

(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

યુનિવર્સિટીને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૦૬/૨૦૧૬

(કુલ ગુણ:-100)

- વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો. (૨×૨૦=૪૦)
- ૧ રોગપ્રતિકાર શક્તિના પ્રકારો, રસીઓનો સમયગાળો, વપરાતા રોગપ્રતિકારક પદાર્થો તથા રસીઓનો ઇતિહાસ જણાવો.
- અથવા
- બાળકોમાં થતા ટી.બી.(ક્ષય) અને બી.સી.જી.ની રસી વિશે સમજૂતી આપો.
- ૨ પ્રસૂતિના ત્રણ તબક્કા વર્ણવો.
- અથવા
- હૃડકવા વિશે સમજૂતી આપી તેની રસી વિશે ટંકનોંધ લખો.
- વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો.(ગમે તે બે) (૨×૧૫=૩૦)
- ૧ રસીઓની જાળવણી તથા આધુનિક સમયપત્રક જણાવો.
- ૨ ઓરી વિશે જણાવી તેની રસી વિશે માહિતી આપો.
- ૩ પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિમાં રસીકરણ જણાવો.
- ૪ સેક્સ એજ્યુકેશન અને ફેમીલી પ્લાનીંગ જણાવો.
- વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.(ગમે તે ચાર) (૪× ૫=૨૦)
- ૧ પ્રસૂતિ દરમિયાન વપરાતા સાધનો જંતુમુક્ત કરવાની રીતો જણાવો.
- ૨ ચીક એમ્બ્રિયો સેલ વેકસીન જણાવો.
- ૩ એમ.એમ.આર.ની રસી વિશે જણાવો.
- ૪ જન્મસમયે તથા જન્મબાદ નવજાત શિશુની સંભાળ કેવી રીતે કરશો, તે જણાવો.
- ૫ મેરેજ કાઉન્સેલીંગ, વારસાગત રોગોની ખરી-ખોટી માન્યતાઓ જણાવો.
- વિભાગ-ઘ ખાલીજગ્યા પુરો (ગમે તે દશ) (૧૦×૧= ૧૦)
- ૧ કમળોએ એક પ્રકારનો _____ નો સોજો છે.
- ૨ _____ એ માતાની સગર્ભાવસ્થા દરમિયાન લેવામાં આવતી સંભાળ છે.
- ૩ સગર્ભાના લોહીનો પ્રકાર જો _____ હોયતો તેવી સગર્ભાના ગર્ભમાના બાળકને ગર્ભમાં મૃત્યુ થવાની શક્યતા રહે છે.
- ૪ યુરોપ, અમેરિકા જેવા દેશોમાં છોકરીઓને ૧૧ થી ૧૩ વર્ષે ફક્ત _____ ની રસી અપાય છે.
- ૫ મોં વડે ફેલાતા કમળાને _____ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- ૬ મરઘીના સેલમાંથી તૈયાર થતી રસી _____ છે.
- ૭ મુદ્દતિયો તાવ એટલે _____
- ૮ ઈ.સ. ૧૭૯૬માં _____ એ શીતળાની રસી વિશે લેખ પ્રગટ કર્યો.
- ૯ ફાધર ઓફ ઈમ્યુનીટી તરીકે _____ ની ઓળખ થાય છે.
- ૧૦ દરેક પ્રસૂતાને સામાન્ય સંજોગોમાં દિવસ દરમિયાન સ્તનમાંથી _____ મી.લી. જેટલો દૂધનો સ્ત્રાવ થાય છે.
- ૧૧ ટાઈફોઈડ _____ નામના સૂક્ષ્મ જીવાણુઓ બેક્ટેરિયાથી થતો રોગ છે.
- ૧૨ ત્રિગુણી રસીમાં _____, _____ અને _____ એ ત્રણ રોગો સામે રક્ષણ મળે છે.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- DVHW-03:- નવજાત શિશુ સંભાળ અને કુટુંબનિયોજન

સત્રીયકાર્ય કોડ :- DVHW-03/AST-01/TMA/2016

(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

યુનિવર્સિટીને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૦૬/૨૦૧૬

(કુલ ગુણ:-100)

વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.

(૨×૨૦=૪૦)

૧ નવજાત શિશુની સામાન્ય તકલીફો જણાવો.

અથવા

વસ્તીવૃદ્ધિનાં કારણો તથા અસરો જણાવો.

૨ બિનકાયમી ગર્ભનિરોધક પદ્ધતિઓ જણાવો.

અથવા

કુટુંબ નિયોજનની સમસ્યા અને અગત્યતા જણાવો.

વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો.(ગમે તે બે)

(૨×૧૫=૩૦)

૧ નવજાત શિશુની સંભાળના મુખ્ય પાંચ મુદ્દાઓ જણાવો.

૨ સ્ત્રી નસબંધી શસ્ત્રક્રિયા વિશે જણાવો.

૩ ગર્ભનિરોધ અંગે જાગૃતિ ફેલાવવામાં આપણી ભૂમિકા જણાવો.

૪ ઓછા વજનવાળા પૂરા મહિને જન્મેલા તથા અધૂરા મહિને જન્મેલા શિશુઓનાં લક્ષણો જણાવો.

વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.(ગમે તે બે)

(૪ × ૫ = ૨૦)

૧ શિશુને કયા સંજોગોમાં ઉપરનું દૂધ આપવાનું જરૂરી બને છે. તેના કાયમી સંજોગો જણાવો.

૨ નવજાત શિશુની ગંભીર માંદગીના લક્ષણો અને પ્રાથમિક સારવાર જણાવો.

૩ પ્રસૂતિ નિવારણ (એમ.ટી.પી.) વિશે જણાવો.

૪ સ્ત્રી નસબંધી ઓપરેશનની શિબિરના આયોજન પહેલા શિબિર દરમ્યાન ધ્યાનમાં લેવામાં આવતી બાબતો કઈ-કઈ છે?

૫ માતાનું ધાવણ બાળકો માટે સર્વોત્તમ આહાર છે, સમજાવો.

વિભાગ-ઘ ખાલીજગ્યાપૂરો.(ગમે તે દશ)

(૧ × ૧૦ = ૧૦)

૧ શિશુને ઓછામાં ઓછા _____ મહિના માત્ર માતાનું ધાવણ જ આપવું.

૨ ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન માતા અને બાળકને જોડતી કડી _____ છે.

૩ નવદંપતિને લગ્ન પછી ઓછામાં ઓછા _____ અથવા _____ વર્ષ બાદ બાળક થાય તેવો આગ્રહ રાખવો.

૪ ગર્ભાશયના _____ અને _____ એમ બે ભાગ છે.

૫ સ્ત્રીબીજ _____ અને _____ હોય છે.

૬ ગર્ભાશયના ઉપરના ભાગમાં બંને બાજુ આવેલી પોલીનળીને _____ કહેવાય છે.

૭ પુરુષ બીજને _____ કહેવાય છે.

૮ સ્ત્રી માટે માતૃત્વની આદર્શ ઉંમર _____ વર્ષની અંદર હોય છે.

૯ પુરુષ નસબંધી શસ્ત્રક્રિયામાં પુરુષની ઉંમર _____ વર્ષ કરતા ઓછી અને _____ વર્ષ કરતાં વધુ ના હોવી જોઈએ.

૧૦ માતાના ધાવણમાં પીળાશ પડતા ચીકણા ધાવણમાં વધુ _____ હોય છે.

૧૧ જન્મથી એક માસ સુધીના બાળકને _____ કહે છે.

૧૨ આશરે _____ અઠવાડિયા સુધીમાં બાળક નજર માંડે છે.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- DVHW-04:- ફસ્ટ એઈડ અને સામાન્ય રોગોની સારવાર અને એન્વાયરમેન્ટલ સેનીટેશન

સત્રીયકાર્ય કોડ :- DVHW-04/AST-01/TMA/2016

(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

યુનિવર્સિટીને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- ૩૦/૦૬/૨૦૧૬

(કુલ ગુણ:-100)

વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.

(૨×૨૦=૪૦)

૧ શ્વાસોચ્છ્વાસ અને શ્વાસાવરોધ વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

અથવા

શરીરના ખાસ ભાગમાંથી થતા રક્તસ્ત્રાવ વિશે જણાવો.

૨ કચરાના કેટલા પ્રકાર છે? પ્રવાહી કચરા વિશે માહિતી આપો.

અથવા

અસ્થિભંગ એટલે શું? તેના કારણો, પ્રકાર, લક્ષણો સવિસ્તાર સમજાવો.

વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે)

(૨×૧૫=૩૦)

૧ પાણીને સ્વચ્છ કરવાની પ્રક્રિયાઓ વર્ણવો.

૨ હવા વિશે જણાવો.

૩ દર્દીની તાપમાન, નાડી અને શ્વસનદર માપવાની રીતો જણાવો.

૪ શરીર ઉપર થતી ઈજાઓ સમજાવો.

વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે ચાર)

(૪ × ૫ = ૨૦)

૧ પાણી પ્રદૂષિત થવાનાં કારણો જણાવો.

૨ રક્તદાન ઉપર નોંધ લખો.

૩ સર્પદંશ વિશે જણાવી પ્રાથમિક મદદ જણાવો.

૪ શરીરના ઈજા પામેલા ભાગને ઢાંકવા માટે વપરાતી પટ્ટી વિશે જણાવો.

૫ શરીરને લાગતા ધક્કાના પ્રકાર, તેની નિશાનીઓ તથા સારવાર લખો.

વિભાગ-ઘ હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (ગમે તે દશ)

(૧ × ૧૦ = ૧૦)

૧ નર મચ્છર માત્ર _____ નો રસ પીવે છે.

૨ સામાન્ય રીતે સાંજના સમયે ઉડતા મચ્છર _____ હોય છે.

૩ ટ્રેસીંગનો કચરો _____ રંગની બેગમાં એકઠો કરાય છે.

૪ _____ કલાકથી વધુ ટી.વી.ના જોવું.

૫ પાંદડા, કપડાના ટુકડા, ફળના બી વગેરે _____ કચરો છે.

૬ _____ પ્રવાહી કચરાના નિકાલનું ઉત્તમ માધ્યમ છે.

૭ બિનજરૂરી અવાજને _____ કહે છે.

૮ વરસાદ પડતા હવામાંની અશુદ્ધિ તેમાં ઓગળી નીચે જમીન પર આવી જાય તેને _____ કહે છે.

૯ કલોરીનની ગોળીની અસર પાણીમાં _____ કલાક રહે છે.

૧૦ વરસાદી પાણી જમીનમાં ઉતારવામાં આવે છે જેને _____ કૂવા કહે છે.

૧૧ પાણીને _____ ની જેમ વાપરો તેમ 'મહાવીર સ્વામી'એ કહ્યું છે.

૧૨ સામાન્ય નાડીના ધબકારા શિશુમાં એક મિનિટમાં _____ હોય છે.